

T hứ Bảy, ngày 7 tháng Hai năm 2015 tại Nhà Việt Nam — 308 Hillwood Avenue, Falls Church, Virginia — đã có buổi Họp Mặt Book Club tức Câu Lạc Bộ Sách Nhà Việt Nam từ 3 giờ chiều.

Đây là sinh hoạt định kỳ hàng tháng để những người yêu sách và yêu tiếng Việt gặp gỡ, trò chuyện, trao đổi những tâm tình và ưu tư về sách vở và bảo tồn tiếng Việt.

Sinh hoạt Book Club kỳ 11 rơi vào những ngày người Việt ly hương chuẩn bị bước sang năm mới Ất Mùi. Chương trình lần này ngoài phần giới thiệu sách như thường lệ, còn có một tiết mục "văn nghệ" đặc biệt, là phần nói chuyện về đàn tranh và đàn violon, được thực hiện bởi bà Kim Oanh và ông Phạm Văn Tuấn.

Mở đầu buổi sinh hoạt, nhóm điều hợp Book Club gửi đến các hội viên và thân hữu nguyệt san Tin Sách số 10 — tháng Hai, 2015, cũng là số đặc biệt Xuân Ất Mùi, bản in màu trên giấy láng — đồng thời nhắc lại ngắn gọn về quá trình hoạt động gần một năm qua của Câu Lạc Bộ Sách. Tại nơi này, một số tác giả đã có dịp giới thiệu tác phẩm của mình.

Tiếp đó, nhà văn Uyên Thao nói về ấn phẩm mới nhất do Tủ Sách Tiếng Quê Hương xuất bản, cuốn hồi ký *Hậu Chuyện Kể Năm 2000* của Bùi Ngọc Tấn.

Họp Mặt Câu Lạc Bộ Sách NHÀ VIỆT NAM - Kỳ 11

● TRỊNH BÌNH AN ghi

Trên cả cơn đau của một thân xác bị hành hạ bởi căn bệnh ung thư, trên cả nỗi buồn của một người viết không được cầm trên tay đứa con tinh thần cuối cùng của mình, là điều bất hạnh của một người chết đi trong một xã hội cộng sản: ngay cả đám tang cũng không được cử hành một cách bình thường yên ổn.

Vì đám tang Bùi Ngọc Tấn đã diễn ra "quá mức long trọng" hơn người bình thường vì... có rất đông công ăn mặc sắc phục và cả thường phục tham dự; tới mức nhiều người dân địa phương không biết rõ về nhà văn đã phải thốt lên rằng "Sao hôm nay cấm đường, chắc phải là một Ông Lớn nào đấy?"

Lực lượng công an được điều động, ngoài mục đích dẫn mặt những người đi dự tang lễ mà phần lớn là giới đấu tranh dân chủ, còn để làm

một công tác bí ổi khác là giắt đi những giải băng tang trên các vòng hoa phúng viếng.

Bà Võ Thị Hảo, tác giả *Dạ Tiệc Quỷ* và nhiều tác phẩm văn chương phản kháng, trong bài *Ai Đã Giết Băng Tang Trên Vòng Hoa Người Chết* đã có đoạn viết như sau:

"Thông tin cho biết, trong đám tang ông, nhiều vòng hoa mang chút "nghĩa tận" bày tỏ lòng thương tiếc với hương hồn ông cũng bị giắt mất. Chuyện an ninh giắt băng tang của một số vòng hoa tại đám tang luật sư Lê Hiếu Đằng, một thành viên trong Nhóm cố vấn của Diễn đàn XHDS, một năm trước mọi người đã biết. Các nhân sĩ lúc đó đã làm lại các băng tang để gắn vào. Năm nay tại đám tang nhà văn Bùi Ngọc Tấn, ở Hải Phòng, việc đó lại diễn ra. Ngày 19-12-2014 băng tang các vòng hoa

của Diễn Đàn (Paris) và Ban Vận động Văn Đoàn Độc Lập Việt Nam đã bị giật đi, và 2 đoàn đã vào viếng với các vòng hoa bị mất bằng tang. Bằng tang của Diễn Đàn Xã Hội Dân Sự cũng bị giật mất [...]

"Điểm chung của ba con người [Trần Độ, Lê Hiếu Đằng, Bùi Ngọc Tấn] đã chết mà còn bị giật mất bằng tang là gì? Là bởi họ đã thức tỉnh khỏi sự u mê, giả trá, dám có chính kiến và bày tỏ lòng chính trực. Họ đã nói và viết Lời Thật với chính mình và đồng bào của mình. Họ không cam tâm lưu manh hóa và nô lệ để hưởng lợi. Chính vì vậy, họ đã có được một ảnh hưởng mạnh mẽ trong trái tim và lý trí công chúng. Vì thế họ bị đối xử thù địch ngay cả khi đã chết".

Không cầm được xúc động khi nhắc tới bạn mình, Uyên Thao nhắc lại một nguyện vọng tha thiết của Bùi Ngọc Tấn trước khi qua đời là "gửi tới tất cả đồng bào tại hải ngoại lời cảm tạ chân thành nhất." Những cuốn sách dù không giúp nhà văn giàu lên nhưng đã đem lại cho ông vô số tình thương mến và niềm thông cảm. Chính điều đó là phần thưởng to lớn nhất trong đời một người cầm bút.

Diễn giả thứ hai là ông Nguyễn Ngọc Bích, một giáo sư có nhiều đóng góp cho sinh hoạt văn hóa của người Việt hải ngoại và là nguyên giám đốc Ban Việt ngữ Đài Á Châu Tự Do (RFA). GS Bích giới thiệu tác phẩm *Việt Sử Đương Đại Qua 200*

Câu Về Bất Hủ của giáo sư Nguyễn Ngọc Phách và cũng chính là bà con huynh của ông. Sách được phát hành lần thứ nhất năm 2005 viết bằng tiếng Anh với tựa đề *Life In Vietnam Through A Looking Glass Darkly*. Bản Việt ngữ tái bản lần thứ hai được thêm nhiều tài liệu mới. Sách có 7 phần chính và 2 phụ lục. Ngoài ra còn có 34 bài tiểu luận về đủ mọi vấn đề và 25 trang bản đồ, hình ảnh, và biếm họa của cố họa sĩ Chóe.

Lý do chính khiến giáo sư Phách chú ý tới việc sưu tầm các câu về được lưu truyền trong dân gian là vì "Về là một trang sử viết chữ không lách, vì thế mà ở các xứ nhân dân chưa có tự do ngôn luận, báo chí còn bị kiểm soát, về là văn thể phản ảnh trung thực nhất dư luận quần chúng". Bảy phần chính của sách bao gồm: Việt Nam Sử Lược, Dân Chủ Cộng Hòa Biên Niên Sử, Thời Đại CXCIV, Thiên Niên Kỷ III, Lãnh Đạo, Thơ Bút Tre, Tâm Thư Gửi Đồng Bào Tôi. Tác giả Nguyễn Ngọc Phách còn muốn sưu tầm thêm những bài về khác nữa để cập nhật hóa "*bộ sách lịch sử dân gian*", nhưng tiếc thay vì vấn đề sức khỏe, ông đã không thể thực hiện được tâm nguyện này và ước mong những người đi sau sẽ tiếp nối công việc còn dang dở.

Không khí cuộc họp mặt trầm lắng hẳn đi sau lời kể về những con người hăng hái ưu tư trăm trở với đất nước mà gặp phải quá nhiều gian truân.

Nhưng có lẽ để cất bớt gánh nặng kiếp người, Thượng Đế đã ban cho loài người một khả năng tuyệt diệu: âm nhạc. Nhờ có âm nhạc và các nhạc cụ phong phú, con người biểu lộ được những cảm xúc của mình một cách sâu sắc và nghệ thuật.

Phần giới thiệu âm nhạc "bỏ túi" được thực hiện bởi bà Nguyễn Thị Kim Oanh, một giáo sư âm nhạc từng đóng góp nhiều công sức cho các chương trình văn nghệ tại Washington D.C, và ông Phạm Văn Tuấn, một giáo sư Toán, cũng là tác giả 2 bộ sách đồ sộ *Danh Nhân Trong Lịch Sử, Nhà Văn Và Tác Phẩm*.

Giáo sư Oanh và giáo sư Tuấn là những sinh viên đầu tiên của Học Viện Quốc Gia Âm Nhạc Sài Gòn vào thuở học viện mới được thành lập. Bà Nguyễn Thị Kim Oanh là một trong các giáo sư Âm Nhạc của Trường Gia Long Sài Gòn, tốt nghiệp Quốc Gia Âm Nhạc, bộ môn "Quốc Nhạc."

Trước tiên, giáo sư Tuấn kể sơ về con đường đến với âm nhạc của ông. Đó là năm 1950, lúc ông "hồi cư" về Hà Nội, theo học đàn vĩ cầm (violon) với cụ Duyệt năm 1951 tại lớp dạy âm nhạc của cụ Duyệt bên Hồ Thuyền Quang. Thế nhưng sau này ông được một ông thầy người Pháp sửa cho những điểm sai, ví dụ như ngón tay bấm trên phím đàn không được thẳng mà lúc nào cũng phải cong cong. Giáo sư Tuấn nhắc nhở

các phụ huynh khi cho con em học đàn nhớ chú ý đừng để các em học những thói quen sai lúc ban đầu vì sau này rất khó sửa.

Có một thân hữu đặt câu hỏi "Tại sao nhiều người kéo violon nghe cứ như... heo kêu?". Mọi người cười ồ, trong khi câu trả lời ngắn gọn của giáo sư Tuấn là "Tại đàn... dở". Ông bảo, chơi đàn cũng như "leo cột mỡ": leo lên rất khó, rất chậm, nhưng lúc tuột xuống lại rất nhanh, và tự cười mình là "bây giờ tôi đã tuột tuốt xuống dưới rồi." Ông Tuấn còn phát cho các hội viên Book Club một tờ giấy với những điều thú vị về đàn violon. Đây là một trong những loại đàn khó học nhất vì không có phím, người chơi phải luyện một "lỗ tai âm nhạc" thật bén nhạy, đó là chỉ nói việc đánh trúng nốt chứ chưa nói tới

chơi giỏi. Do vậy, các nhạc trưởng thường xuất thân là nhạc sĩ violon vì họ có khả năng thẩm âm hơn người.

Tiếp theo phần trình bày về đàn violon là phần trình bày về đàn tranh của bà Kim Oanh. Theo giáo sư Oanh, đàn tranh là cây đàn đặc biệt của Việt Nam, ngược lại với quan điểm của nhiều người cho rằng đàn tranh của Trung Hoa.

Đàn tranh còn có tên là Bán Nguyệt Cầm vì nếu nhìn phía hông đàn thì có hình nửa vòng tròn, nửa vành trăng (bán nguyệt). Cơ duyên giữa giáo sư Kim Oanh và đàn tranh cũng khá thú vị. Số là lúc mới vào trường, bà học piano, nhưng có cô bạn học đàn tranh mà lại hay trốn đi chơi với bô; cô này năn nỉ bạn Oanh của mình vào học thế giùm. Chỉ vài buổi học đã làm cô gái trẻ mê luôn cây đàn Việt và gắn bó luôn với âm điệu Ngũ Cung nỉ non.

Giáo sư Kim Oanh còn cho biết âm nhạc là một phương thuốc nhiệm mầu nhất để chữa căn bệnh có tên "buồn." Bà nói mỗi lần thấy buồn, thấy giận thì cứ ngồi xuống chơi đàn một lúc, thế là bao nhiêu nỗi buồn, cơn giận đều tiêu tan. Hẳn vì thế mà giáo sư Oanh trông lúc nào cũng tươi tắn, trẻ trung và đầy nhiệt huyết, đầy kiên nhẫn để hướng dẫn các em trong những màn trình diễn văn nghệ.

Giáo sư Kim Oanh khen "đàn tranh giống như người con gái Đông Phương", rất... mong manh, rất nhạy cảm, vì chỉ cần di chuyển cây đàn từ nơi này qua nơi khác là tiếng đàn khác hẳn đi. Nghe thấy thế, giáo sư Tuấn cầm cây violon lên và thưa: "Nếu đàn tranh là cô gái Đông Phương thì đàn violon là cô gái Tây Phương, vì nó có... cái eo!"

Tiếng cười lại được dịp vỡ òa trong căn phòng nhỏ. Tiết mục về âm nhạc đã được sự hưởng ứng tận tình của những thân hữu tham dự buổi Họp Mặt. Đây là một khách lệ lớn.

Mong sao, mọi người sẽ đóng góp ý kiến, đề nghị những tiết mục khác để giúp cho sinh hoạt Book Club ngày thêm phong phú, mới mẻ và vui tươi.

Đứng lên cảm ơn hai vị giáo sư đã thuyết giảng về những điều lý thú và bổ ích về hai cây đàn là ông Đào Hiếu Thảo, nguyên biên tập viên Đài Á Châu Tự Do với bút danh Đỗ Hiếu. Ông Thảo kể lại câu chuyện chơi nhạc trong trại tù cải tạo. Các anh em quân nhân VNCH khi đi tù đã tự làm lấy đàn guitar, đàn bầu, và cả trống. Cộng Sản cho rằng nếu để cho người tù chơi tí chút âm nhạc thì không khí trong tù bớt căng thẳng và như thế có lợi cho chúng hơn. Mỗi dịp các anh em được phép tổ chức văn nghệ, đồng bào chung quanh nghe tiếng và kéo đến xem rất đông. Giờ đây — ông Thảo nói với vẻ đầy cảm kích — chúng ta được ngồi bên nhau, được chơi nhạc và nghe nhạc, bên cạnh Lá Cờ Vàng thân yêu của chúng ta, thật là một may mắn và hạnh phúc tuyệt diệu, chúng ta trân quý những thời khắc này biết bao nhiêu.

Suy tư của ông Thảo hẳn cũng là nỗi niềm của những thân hữu có mặt.

Một cái Tết tha hương nữa đang trở về, 40 năm trên xứ người, trong không khí giá lạnh mùa Đông, nhưng may mắn quanh đây vẫn có những đồng bào ruột thịt cùng dòng máu Việt, cùng tiếng nói Việt, cùng lá cờ Việt, và nhất là cùng chia sẻ một Ước Mơ Việt: ước mơ đất nước thực sự Dân Chủ - Tự Do.

Họp Mặt Book Club kỳ 12 được dự trù vào ngày 7 tháng 3 năm 2015.

Xin mời vào trang mạng Nhà Việt Nam (www.vnlac.org) để đọc bản điện tử của nguyệt san Tin Sách từ số 1 đến số 10, cũng như xem các bài vở, hình ảnh và theo dõi chương trình sinh hoạt của Book Club, hoặc, liên lạc qua điện thư / email:

tiengquehuongbookclub@gmail.com

● TRỊNH BÌNH AN ghi